

Gipuzkoako Foru Aldundiak Gipuzkoako Domina eman zion atzo eguerdian Karlos Santamaria, matematiko, pentsalari eta idazle donostiarrari, eta Gipuzkoako Semme Kuttun izendatu zuen. Era honetan «gure herriko pentsamenduaren eta kulturaren alde egindako lana» eskertu nahi izan zaio.

Aurtengo martxoaren 26an hartu zuen Karlos Santamariari ohore hauek eskaintzeko erabakia Gipuzkoako Foru Aldundiak. Legegintzaldi honetan eman den Urrezko Domina bakarra da Karlos Santamariak atzo jaso zuena. 1983an Joxemiel Barandiaran eta Manuel Lekuonak jaso zuten ohorezko sari hau.

Gabidunek Gipuzkoako ereserkia jo zuten, gonbi-

datuak Aldundiko Jauregira sartzen ziren bitartean. Ondoren, Imanol Murua diputadu nagusiak Gipuzkoako Urrezko Domina ezarri zion Karlos Santamariari. Pedro Miguel Etxenike, Juan Maria Larrazabal, Inaxio Oliveri eta Imanol Murua omenduari eta bere

Eusko Ikaskuntzak ere Manuel Lekuona Saria eman zion Santamariari, hil honen 13an. Omenaldiko ekitaldian, Iñaki Barriola, Joxe Azurmendi eta Jose Luis Orellak Santamariari buruzko hitzaldi bana eman zuten



lanari buruz mintzatu ziren gero, eta Santamariaren esker oneko hitzekin amaitu zen omenezko ekitaldia.

Ez da hau Karlos Santamariak aurtan jasotzen duen lehen omenaldia. Urtarrilaren 11n, 'Jakín' aldizkariak omendu zuen Santamaria, aldizkari horretarako idazten hasi zela hogeitabost urte betetzen zirela eta. Aldizkariaren 61. zenbakian Santamariaren pentsaera aztertzen zuen artikulua luze bat argitaratu zen, Joxe Azurmendik idatzia.

«Herrien Europa sortu beharra dago»

Karlos Santamariari Urrezko Domina ezarri zion atzo Gipuzkoako Foru Aldundiak

JUAN LUIS ZABALA / DONOSTIA

EGUNKARIA.— Azken aldi honetan omenaldi ugari egin dizute. Nola hartu dituzu?

SANTAMARIA.— Zer esango dut nik bada? Ohore handi bat dira niretzat omenaldi hauek, eta poza ematen didate, dudarik gabe. Oso jende ona da niretzat, eta oso ondo portatu dira omenaldiak eskaini dizkidatenak.

EGUNKARIA.— Abertzale eta euskaltzale agertu izan zara zu beti. Noiztik datorkizu joera hori?

SANTAMARIA.— Txikia nintzela erdaraz bakarrik egiten ziguten. Eskolara joan arte, euskaraz egiten zidaten etxean, baina eskolan hasi nintzenean, nekien euskara guztia ahaztu zitzaidan. Gero, hogeitazero urte nituela hasi nintzen berriz ere euskaraz ikasten. Don Toribio Alzagarekin hasi nintzen horretan. Gerra ondoren, Maria Dolores Agirrerekin jarraitu nuen. Eta gero bakarrik aritu izan naiz, neure kasa ikasten. Baina ez da erraza euskaraz ikastea. Beste gauza bat da, ez da gauza bera, eta euskaldunberriari beti antzeman egiten zaio.

Badira oso ondo mintzatzen diren euskaldunberriak, baina hori ez da nire kasua. Baina, hala ere, asko irakurri dut euskaraz, eta idatzi ere bai. Niretzat, errazagoa da euskaraz idaztea mintzatzea baino. Dena dela, niretzat euskara gauza handia da. Nik espero dut biziko dela. Une batean zalantzan izan zen, baina gero ikastolak agertu ziren eta horrek oso laguntza handia eman zion. Nire ilobak euskaldunak dira guztiak. Nik uste dut euskara biziko dela.

EGUNKARIA.— Nola ikusten duzu gaur egun euskararen alde egiten den lana?

SANTAMARIA.— Nik uste dut ondo dagoela egiten dena. Batzuk protestatu egiten dute. «Zergatik ikasi behar du gu euskara?», esaten dute. Euskal He-

riak euskara gorde eta garatu nahi du, eta mugimendu hori ez du inork geraraziko. Ezin da esan kontu politikoa denik erabat, arazo kulturala da. Ez dakiguna da noraino iritsi gaitezkeen. Baina nik uste dut urte batzuk barru jenderik gehienak euskaraz jakingo duela hemen. Eskolan erabiltzen baldin bada, jendeak ikasiko du. Gero, mintzatuko den ala ez beste kontu bat da hala ere.

EGUNKARIA.— Nola ikusten duzu Euskal Herria Europa barruan?

SANTAMARIA.— Aurreko egun batean Mitterrand lehendakari frantziarrak esan zuen herri guztiek dutela beren nortasuna gordetzeko eskubidea. Eta gainera etnien mapak eta estatuen mapa ez datozela bat esan zuen baita ere.

Gauza handia da politiko frantziar batek hori esatea. Horrek balio handia du. Frantziarrak oso zentralistak izan bait dira beti. Denbora baldin badut, beharbada artikulua bat egingo dut gai honetaz. Alde horretatik ikusten da Europa osoan gutxiengo asko dardela, eta ezinezkoa da gutxiengo bakoitzak estatu bat antolatzea. Horregatik, Herrien Europa sortu beharra dago, eta ez Estatuen Europa, frantziarrek nahi izaten duten bezala. Eta Herrien Europa horretan, Euskal Herriak toki on bat izango du. Hori da irtenbidea nire eritziz. Euskal Herriaren tokia European dago, baina ez nolanahiko European, Herrien European baizik. Nire ustez, Europa egiteko beste biderik ez dago gainera.

EGUNKARIA.— Nola ikusten duzu Euskal Herrian sortu den unibertsitatea?

SANTAMARIA.— Ni gaztea nintzenean, Bilboko Ingeniaritza Eskola eta Deustuko Unibertsitatea zeuden bakarrik hemen, eta Deustukoak Valladolidera joaten ziren azterketak egitera. Orduan hasi ginen gu zentru gehiago eskatzen. Gaur egun, ez dago Euskal Unibertsiterik. Euskadiko



“Niretzat euskara gauza handia da”, esan digu Karlos Santamariak. C. VILLAGRAN

Unibertsitatea dago bakarrik, baina Euskal Unibertsitatea beste gauza bat da. Etorriko da hori ere, baina oraindik ez dago. Dena dela, gaurko unibertsitatea ere ondo dago. Ikasle asko dago,

eta fakultate onak. Jendeak protesta egiten du tarteka, baina nahiko ona dela uste dut hala ere.

EGUNKARIA.— Erlijioa ere zure kezka nagusietako bat izan da beti. Nola

EUSKAL Herriaren tokia European dago, baina ez nolanahiko European, Herrien European baizik. Nire ustez, Europa egiteko beste biderik ez dago.

ikusten duzu erlijioa gaurko munduan?

SANTAMARIA.— Erlijioa krisian dago, baina ez bakarrik erlijioa. Filosofia, pentsaera, bizitzaren esanahia... denak daude krisian. Gaur egun ez dago filosoforik. Postmodernismoa delako hori nagusitu da, bizitza eroso, ugaritasunaren eta teknikaren gizartea... Hori ez da batere interesgarria. Baina nik uste dut aldatu egingo dela. Gizateria era askotan bizi izan da, eta bere historia ez da lineala.

ERITZIA

Don Karlos eta ahuntzaren eztula

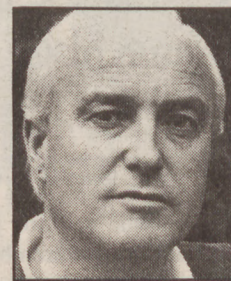
Nola zen frase hura, Irigoien? Galdera hauxe egiten dit D. Karlos Santamariak, ia gehienetan, elkarrekin topo egin eta solasalditxo bat egiteko parada suertatzen zaigunean (nahi hainbatean gertatu ohi ez dena, nire zoritxarrerako behintzat).

Eta, ‘ahuntzaren gauerdiko eztula’ erantzuten diot, behin eta berriz, duela ia 30 urte lehenengoz nire ahotik entzun ahal izan zuen ‘frase hura’ berbera errepikatuz.

EUTGko ikasketak egiten ari zen sasoiko gaztea nintzen ni orduan (¡O tempora!...), eta D. karlosek matematika eta Estatistika irakasten zizkigun.

D. Karlos gure hizkuntza eskura (edo birreskura, ez dakit ondo) nahian zebilen garai hartan eta, ni euskalduna nintzela jakin zuenean, euskaraz, arren, mintza niezaion eskatu zidan: gaur arte harro eta atsegin bezala dutan eskaria.

‘Letrasetik’ gentozenok (eta Semi-



IMANOL IRIGOIEN

nariotik pasa ginenok, zer esanik ez) ez genuen askorik ikasi gai horietatik (determinante, integral, moda edo estocástico... antzeko hitzak ezean): zientzilaria onari dagokion bezala, eskerrak despistatu xamarra genuela gure D. Karlos eta, kopiaetako erreztasunak medio, noizbait eta nolabait gainditzetik lortu genituela ditzosozko asignaturak...

Baina, hori egia bada, ez da gutxiago D. Karlosek bere klaseetan egiten zituen parentesiei esker (ez gutxitan ere geronek eragindakoak), beste alor batzutarako zaletasun bizi sortarazi zuela guran, makina bat gai humanistiko lehen aldiz entzuteko aukera emanez.

Hainbat iniziatibaren sortzaile eta bultzatzaile izan dugun D. Karlos Santamariaren ohorez eta zor diogun esker onez, egunkari batera (bere EGUNKARIAra) bidaltzen dudana lehen artikulua hau berari eskainia izatea, ez da, zinez, ohore txikiagoa niretzat.

Berandu, baina azken aldi honetan izan ditu D. Karlosek errekonozimendu, sari eta omenaldi franko, guztiak ongi merezitakoak... ez bait da, ez, haren lan ikaragarria ‘ahuntzaren gauerdiko eztula’ izan!

Biziki desiratzen dut, lerro hauetatik, haren jokaera eta jarrerak euskal gizartearen jarraipenik izan dezaten.

